

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, A. M.DC.XXIX

Dominica Prima In Qvadragesima.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56232)

Exod. 14.
Num. 17.

hic Æolus emissos carcere ventos, turbines sedauit, & serenitatem superinduxit Pharao, primus Ecclesiæ persecutor, in Rubro mari sepultus est. Terra dehiscens primos Schismaticos Core, Dathan, & Abiron viuos ad inferni barathrum transmisiit: Iudæi mille calamitatibus ubiq; terrarum circumuallati, omnium ludibrio & sannis sunt expositi, omnes illos Imperatores Romanos, Christianorum carnifices: omnes quoq; illos Ecclesiæ inimicos, inaudita & calamitosa morte ultor Deus puniuit. Nero namq; sibi ipsi tortor fuit, Decius à Gothis superatus, & castris exutus, misere in vndis suffocatus est: Trajanum paralytis ad mortem vsq; excruciauit. Maximinus graui oculorū dolore oppressus, sibi ipsi sperans succurrere, mortem potius accersuit: Valerianus à Rege Persarum in captiuitatem ductus ephippiarij munus exerceuit, stapedē tenens barbaro Rege equum conscendente. O vindictam diuinam! o meritis punitiones! Iulianus quoq; vt D. Greg. Nazianz. tradit, miraculoso ictu lanceæ è medio sublatus, sepultura caruit. Valens Arianorum partes fouens, Arianus & ipse viuos, teste Rufin. conflagrauit. Hæc sc. pœna fuit eorum, qui hæreticos & hæreses fouerunt.

Grat. 2. in
Iulian.

Lib. 11.

Athanas.
orat. cont.
Arian. Rufin
lib. 20. hist.

Cochlæus
in vita Lu-
cheri.

Bolsetus in
cuis vita.

Videamus modo tragicum finem & lugubrem catastrophem Hæresiarcharum. Arius dysenteria vexatus, & internis cruciatibus torminibus, in latrinis animam emisit, vt D. Athanasius & Rufinus testantur. Manichæo viuo Rex Persarū, vt Epiphanius hæresi LXVI. scribit, pellem detraxit. Nestorij impiam linguam vermes blasphemix vindices corroderes, mori coegerunt, At suauius multo Lutherus vitam finiit, bene namque potus, & cibus distentus, absq; vilo externo pietatis signo, cubitum secedens, apud inferos pernoctauit. Zuing. Cochlæo teste, agmen aduers. Catholicos ducens, armatus in acie interfectus est. Carolstadius, Ministrorum Basiliensium relatione à diabolo suffocatus interiit. At non tu omnium scelestissime Caluine, infelici & pœne tragico exitu vitam finiisti? à vermibus sextipedibus. velut Herodés, velut Antiochus, & velut Maximinus fuit consumptus: quin & inuocatis dæmonibus, satibundus & desperans miserabili castropha animam emisit.

Discite igitur iustitiam moniti & non temere Virgil. 6. diuos. Hac ratione turbines isti quieuerunt, Æneid. hoc modo mare pacatum, & facta est tranquillitas magna, pax quidem reddita Ecclesiæ, quies fidelibus, & nauiculæ securitas.

Tu vero Deus æterne, qui ventis & mari imperas, verus protector & defensor Ecclesiæ, animarum nostrarum zelator, qui post tempestatem, tranquillum: post imbres, serenitatem superinducis: quique non permittis continuo terram diluuiio tegi, nec semper in caelis tonas, aut tempestatem cōtinuam cies: defende obsecro, Ecclesiam tuam, concede pacem, hæreses omnes extingue, & turbines hos, qui tempestates procreare gestiunt, longe dispelle. Ante omnia autem o Pater æterne, & omnipotens, miseris nostras animas, quæ in huius carnis passionibus non secus ac nauis in medio Oceano, fluctuant. conferua: tu eas dirige, tu earum gubernator sis, tu cynosura, tu eis omnia, quæ ubi ventus cessauerit, & tranquillitas magna facta fuerit, fidele tibi & nunquam deficiens hic in terris obsequium, & sempiternum in cœlo præstabit. Amen.

DOMINICA PRIMA IN QUADRAGESIMA.

Partitio.

- I. Quis tentator hostis?
- II. Quodnam desertum tentatoris?
- III. Quod desertum tentati?
- IV. De Duellibus ipsi, trinod. duello.
- V. Cur trina fuerit tentatio?

Ductus est Iesus à spiritu in desertum, vt tentaretur à diabolo. Matth. 4.

FIGVRA.

IVQVNDVM sane spectaculum fuit, Auditores pusillum illum adolescentem Dauid, in campis Iudææ, exigua armatum funda, aduersus magnum illum Goliadam Principem Philistijm, qui quadraginta diebus agminibus Israel exprobrauerat, procedentem videre: jucundum quoq; fuit, vnico fundæ ictu in fronte, illam molem carneam cōcidentem, honore simul & vita priuatam, in-
tueri,

1. Reg. 17.

tueri. At longe iucundius spectaculum est, hodierna die in desertis Palæstine paruum & humile Iesum, sola humanitatis nostre funda armatum, aduersus magnum illum Satanam, Principem tenebrarum, qui toti mundo jam a quinque annorum millibus, & amplius exprobrauerat, pro cadentem videre, & vnicuique lapidis ita illum prostermentem, vt in monte Caluarie tandem sit emoriturus. Nō potuit Dauid regalibus exuijs, quas Saul offerebat, indutus, ad certamen procedere, verum in habitu pastoritio in arenam descendit: Christus quoque noster regalibus diuinitatis sue vestimentis indutus, in certamen descendere nequiuit: opus scilicet erat, vt in habitu viatoris veniret, & humanam naturam assumeret. Hac eum forma, & schemate hodie contemplantini, Auditores: hoc habitu indutus pugnat, hoc in habitu victoriam consequitur, quam vobis hodierna oratione describam: prius tamen gloriosam eius matrem & Virginem Mariam salutemus & genuflexo dicamus.

AUE MARIA.

I. Merito nonnulli mea quidem sententia, de natura conuesti sunt, quod cum sese vt Aiebat Plinius, naturam homini noueram fuisse. exhibeat, erga solos homines noueram sese declaret. Si enim attentius consideremus, quomodo in eo degamus, & hinc abeamus, mille nobis lacrymarum occasiones, amplissimaque misera nostre conditionis deploranda materia suppeditabitur. Plorantes nascimur, in laboribus viuimus, & cum dolore lamentisq; hinc emigramus. Mox enim in auras atque vitales nos natura producit, duplici carceri includit: animam quidem corpori, & mundo corpus: e quo nūquam nisi ipsa morte liberandi sumus. Huiusce rei egregiam nobis Exodus figuram ostendit. Vix enim Moyses natus erat, & ecce in fiscella scitpea expositus, in profluentem deiecit, vt quocumque vnda derulerit, eodem appellat: quo quid aliud, o homo, declaratur, nisi te vix natum, statim mundi hisce fluctibus expositum, ludibrio fortuna agitari.

Hinc factum est, vt Democritus considerata mundi vanitate & inania, semper riserit, sopheri quos sublannans, & exsibilans eos qui mundi se vorum alter luptatibus oblectarent; Heracitus vero miseris calamitatibusque humanis ob oculos debat, alter positus semper plorauerit. Quin etiā Iob hec plorabat. considerans attentius, plenus dolore & gemitu Iob deplora- mens, lamentatur, exclamans: *Quare de vulua rat calamitas me videret, fuissem quasi non essem de vtero vitæ. translatus ad tumulum.* Perinde ac si diceret, Iob. 10. Cur o Deus æterne me e ventre matris eduxisti: quare mihi vitam concessisti? quare me lumē solis fecisti intueri, vt tot malorum calamitatumque hæres fierem? exspirasse fatius fuisset, & natali mortem coniunxisse. Ne quid nimis o Iob, nolim tantum doloribus indulgere, fidem habes, qua ethnici fuere destituti, quæ magnam mercedem a quo animo aduersa sustinentibus promittit.

Diuinus ille Plato de mortali hac vita *Apoth. Platonis & Cic. li. 1. offic.* gens, & post eum M. Tullius, dicere solebāt: *Non solum nobis nati sumus, sed ortus nostri partem patria, partem parentes, partem sibi amici videntur.* Egregiam & vere auream sententiam! at vestra liceat mihi venia verba hec conuertere, & Christiano more dicere: *Non solum nobis nati sumus, sed a vita nostra partem caro, partem mundus, partem sibi diaboli vendicat.* Mū- dus enim diuitijs nos suis fascinat & eludit, caro delicijs voluptatibusq; illaqueat & inescat: diabolus technis & fraudibus decipit & irretit. Mundus se vult diligi, caro foueri, diabolus porto adorari.

Considerate naturam hanc rerum, Auidiosiores. An non terra, in medio mundi, velut conceptus. sphaera quadam pendula, a tribus elementis, Terra in veluti tribus inimicis circumuallatur, qui medio triū eam impetant, diuexent, & perpetuo oppugnant. Ignis suis eam ardoribus adurit, aer quæ eam vaporibus corrumpit, aqua vero vndis submergere satagit. Imaginem hæc gerit vitæ, in nostra, qui inter tres se inimicos fortissimos tam hanc collocata est, carnem nimirum, mundum, & nostram Satanam, qui perpetuo cum ea, inuadendo, designat. oppugnando, diuexandoq; decertant: mundus quidē opib. & concupiscentia, caro delicijs, diabolus v. ambitione instructus. Atq; in hūc sensum loquitur S. Hier. *Inde me persequitur luxu-*

luxuria, inde auaritia conatur irrumperere, inde venter meus vult mihi pro Deo esse, prosequitur me inquam hostis, cui nomina mille, mille nocendi artes. Hæc sunt bella, hæc certamina, hæc prælia, hæc duella, quæ nobis in hodierni diei campo repræsentantur: Ecce enim apud Matthæum, *Ductus est Iesus à spiritu in desertum, ut tentaretur à diabolo.* Primum autem vobis certaminis locum & arenam depingam, deinde pugiles qui in eo decertaturi sunt. Audite igitur & tuba belli signum auribus infonet:

II.
Mundus
instar de-
ferti est.
Cant. 8.

Gen. 8.

Mundus
montibus
Gelboe
cōparatur.

Ductus est Iesus à spiritu in desertum. Desertum hoc ad pugnam delectum, nobis mundum repræsentat: ita hunc namque Angeli in Canticis nuncuparunt, dicentes, *Qua est ista, qua ascendit de deserto delictis afluens.* Vere namque desertum appellatur, in quo præter ventos tentationum, tempestates persecutionum, & procellas concupiscentiarum nihil auditur, desertum inquam, in quo nihil aliud quàm montes, Athos, Tauros, & Caucasos est conspicere: desertum in quo exsurgunt rupes pertinaciæ, cedi ambitionis, monstraque omnium peccatorum gignuntur. Hoc est illud desertum, quod naturæ humanæ in punitionem peccati consignatum est, de quo dicitur, *Maledicta terra in opere tuo, spinas & tribulos germinabit tibi.* Dicere volebat Deus, Dic mihi, Adam vnde in hoc peccatum prolapsus sis? tantane tua fuit audacia, ut aduersus me insurgeres, qui tantis te beneficiis cumulaueram, inque paradiso voluptatis collocaueram: sed cheu, felicitatem tuam infelix non agnouisti: vade igitur nunc in desertum sed maledictam illam terram, quæ spinas & tribulos tibi germinabit, in ea vitæ tuæ tempus transigito, nec ipse modo, sed & omnis tua posteritas, & longa filiorum series. Mundus quoque est desertum illud Gelboe, cui Dauid, accepto tristissimo nuntio de morte Saul, totiusque roboris exercitus Israel, qui in montibus Gelboe ceciderant, maledixit, dicens: *Montes Gelboe, nec ros, nec pluuia descendant super vos:* quod in vobis virorum fortium sanguis tam copiose effusus sit: cælum vobis pluuiam & rorem denegat: tempestatibus autem & fulminibus perpetuis obnoxij manete, in quibus tam cruentum prælium com-

missum est. An non potiori iure hæc in te maledictio quadrabit, o munde: quam non tibi Dauid, sed Deus imprecatur, dicens: *Maledicta terra in opere tuo.* Tu itaque es desertum illud Gelboe, in quo tot cædes, tot inuasiones, tot homicidia perpetrata sunt: noster Saul in eo cecidit, Adam in eo periit atque adeo omnis in eo posteritatis eius exercitus periculum incurrit: duodecim Apostoli in eo sunt interfecti, XXXIII. Pontifices Romani interempti, atque infinita hominum millia martyrio e medio sublata: quin & ipse Christus Iesus, filius Dei vnigenitus, mortis hic periculum incurrit. Maledicti igitur montes Gelboe, super quos occisi sunt fortissimi Israel: maledictus mundus, & in æternum maledictus: perpetuis dignum castigationibus desertum, quod theatrum fuit, in quo tam immanes tragædiæ sunt exhibitæ.

An non videtur, Auditores, mundus hic optime cum deserto illo Caluariæ monte posse comparari? nam quemadmodum ille desertus fuit, supplicij sceleratorum destinatus, sentina quodammodo putoris, mephitim circumquaque exhalans, crucibus, patibulis, ossibusque mortuorum oppletus: ita plane & mundus. An non ipse, Caluariæ locus est, supplicij Adami omniumque eius posterorum ab æterna iustitia destinatus. Quid enim aliud hic sentimus præter putorem intolerabilem, fetorem abominabilem, & terram exhalationem? quid aliud hic videre est quam mortuos, enecatos, tortos & suspensos. Hic igitur vere ille mons Caluariæ est, in quo Iesus Christus crucifixus, in quo crux eius erecta fuit, & in quo tandem exspirauit? an non enim in mundo mortuus est?

Meminit Lucas deserti cuiusdam, quod haud procul a Iericho distabat, in quo homo quidam descendens ab Ierusalem in Iericho incidit in latrones, qui despoliauerunt eum, & plagis impositis eo semiuivum relicto abierunt. Audistis hystoria seriem: an non statim, etiam me tacente mundum hic designatum creditis? Eheu! Adam homo ille fuit qui ab Ierusalem in Iericho descendit, à gratia in peccatum: qui in deserto mundi huius omnibus gratiarum donis beneficiisque: quæ à Deo acceperat, fuit excurus:

Mundus
est Calua-
riæ mons.
Matth. 27.

Luc. 10.
Mundus
est
desertus
chuntino.

erutus: ac misere à latronibus, peccatis scilicet & diabolis sauciatus. Mundus hic, Auditor, hocce desertum est, in quo Philistæi, i. e. diaboli, plusquam quinq; annorum millibus grassati, omnes dispoliabant, misellas animas ad digladiandum inuitantes; donec tandem noster Dauid cum ijs præliatus descēdit. O infelix desertum, in quo à primo natiuitatis exordio includimur, & in quo totum vitæ cursum, non secus atq; eremicolę, transigimus: desertum in quo nihil nisi pugne videntur, præter consuetam illam tentationē, *Mittate deorsum* pro ambitionis, & *Hæc omnia tibi dabo* pro auaris, audire est. Desertum denique monomachiis & certaminibus notabile ac fuso rubens sanguine, vbi caro aduersus spiritum, peccatum contra gratiam, fides contra hæresim digladiatur. An non auditis Caluinistam Catholico obiectentem verbis Satanæ, *S; filius Dei es*, ò Catholice, si tua vera est Religio, si legitima penes te Ecclesia, *dic ut lapides isti panes fiant*, declara miraculis, demonstra ad oculos, quā ratione panis in corp. Christi transubstantietur. *Vade Satana*: tace hæretice, & audi quotidianum Hoc est. Idem ipse qui olim vxorem Loth in statuam salis, rupem in stagnum aquarum profluentem in sanguinem, virgam in serpētem commutauit, quotidie & panem in veram corporis sui substantiam conuertit.

Gen. 9.

III. Est & aliud deserti genus, sancta nimirum penitentia, desertum vere amœnū, nec amplius desertum, fertum iucundum, & in quo sese Angeli oblectant. desertum, inquam, in quo miro quodam modo animæ iustificantur, in quo manna cōsolationum cœlestium pluit, in quo lachrymarum torrentes fluunt, Desertum vere regium; vbi petra, cubicula sunt: antra, atria, cauerna, aula. Desertum, omnia mundi loca iucunditate amœnitateque superans: vbi laxa pauimētum sunt: terra stratum: montes cernical: umbra, aula, spelæa, cimelia: feta, locij, & spinæ, flores & aromata. Desertū plenum voluptatis, in quo orationes, cōfabulationes: ieiunia, conuiuia, radices herbarum, bellaria: suspiria, muicæ: & flagra virgæ que tripudia representant.

Exod. 14.

Filij Israhel iam à captiuitate Ægyptiaca liberati, vastam illam solitudinem intrarunt,

Tom. I. Bossai Quadrage.

atque per eam ad terram promissionis perueniunt, quo nihil denotatur aliud, quā filios Dei, iam semel ex Ægypto peccati eductos, desertum penitentia intrare oportere, vt per hoc ad terram beatitudinis perueniant. Christus quoq; Seruator noster, statim post baptismum desertum petit, vt nos edoceret, statim à baptismo desertum penitentia esse adendum. O vere diuinum desertum! desertum amœnitate refertum, virtutibus excellēs & meritis locupletatum, exhibere mihi montem illum Thabor videris, in quo animæ ex terrenis factæ cœlestes, ex diabolicis in angelicas transmutatæ, transfigurantur. In te, in te, inquam, audio clamantes animas penitentiam agentes, *Bonum est nos* *hic esse*, bonum est penitentiam agere.

Matt. 17.

Matt. 17.

Quemadmodum in deserto quoque Sinai legem suam tulit Deus, in quo audita tonitrua, emicarunt fulgura, clangorq; buccinæ perstrepuerunt, ita vt omnis populus, qui in castris ad montis radicem erat, vehementer ex-pauesceret: ita quoque in penitentia desertis eodem modo lex Dei in animis hominū figitur: hic namque animæ penitentiam agentes Deum timere, cumque super omnia diligere discunt: ita vt vere te desertum desiderabile, & votis omnibus exoptandum mihi liceat appellare.

Similis est penitentia deserto Sinai. Exod. 19.

Tanto porro amore insignis ille sui castigato S. Hieron. hæc deserta complexus est, vt ergastula se videre diceret, si quādo vrbes forent ad eundem, & omnem voluptatem & delicias in cauernis & petris solitudinis collocaret. Reliquit S. Ioan. Bapt. aulas & splendida Zachariæ patris sui atria, vt deserta in-coleret: quia & Seruator noster Christus, in desertis huiusce locis habitaturus, cœlos deseruit: *Ductus* quippe *est Iesus in desertum*.

Luc. 1.

Vnde porro bone Iesu, amantissime animarum redemptor, tanta tibi deserti & solitudinis dilectio? In duplici deserto nasceris, in præsepi scilicet & in stabulo. Hodie ieiunas in deserto Palaestina & propediem in deserto Caluaria morieris. Desinite igitur, ò Philosophi, Deum in cœlo empyreo indagare, nolite eum amplius in locis imaginariis quærere, nolite eum in omnib. & vbiq; persequitari, nusq; nisi in desertis modo reperitur. Vos

Ii vero

vero piæ animæ ne quærat amplius spon-
sum vestrum in mundo: non inuenitur am-
plius in compitis & vicis ciuitatum: nam, vt
in Canticis dicitur, *non iacet in terra suauiter
viventium*: multo vero minus in delicijs &
voluptatibus, at in posterum in solitudine
gestit inueniri.

Cant. 3.

Leuit. 10.

Figura hir-
ci emissarij.

Præcipit in Leuitico Deus, vt hircus pec-
catis totius populi grauatus in deserto e-
mitteretur. Ecce tibi hanc hodie figuram ad-
impletam, videas enim hic Iesum Chri-
stum, non quidem hircum, sed agnum absq;
macula, qui in desertum totius mundi pecca-
tis grauatus emissus est. Audiuistis iam ab a-
liquot dieb. vocem clamantis in deserto: au-
dite iam hic vocem plorantis in deserto: au-
dite vocem & lamenta nostri Heracliti, ee-
ce tibi hic eum qui peccata totius orbis de-
plorat & lacrymas eluit. Plorauit olim Isaias
peccata Babylonis, Ieremias iniquitatem fi-
liæ Sion, Ezechiel scelera abominationesq;
Ægypti & Tyri, Osee & Amos flagitia Sa-
maritæ: videas porro hic longe alium Hera-
clitum, Iesum scilicet, pro omnibus totius
mundi peccatis illacrymantem. Non deplorat
modo, sed Theologi, peccatum originis,
verum & mortalia & venialia, culpam &
pœnam, peccata præterita & futura. Audio
solitudinem gemitibus resonantem, suspi-
rijs vndique omnia perstreperantia, & ad vo-
cem lacrymarum petras teboantes. Accede
anima & solitudinem hanc profundius in-
gredere, & audies illum die noctuque exclamantem,
*Quis dabit capiti meo aquam, & o-
culis meis fontem lacrymarum, & pl. vaho die ac
noctis?* Hic magnum illum ploratorem inue-
nies, o anima, cuius figuram David gerebat
dicens, *Lauabo per singulas noctes lectulum
meum, lacrymis stratum meum rigabo.* Ac si di-
cat, Si me semel contingat deserti compo-
tem fieri, dies sicut lacrymisque non suffici-
ent, noctes integras stendo traducam, rupes
stratum mihi suppeditantes, lacrymis assidue
rigabo, daboque operam vt antra, campique
parentes, habitacula mea, lacrymis pernatent.

Jerem. 8.

Psalm. 9.

O rem nouam & inauditam, vereq; admi-
randam! videre scilicet filium Dei lacrymis
deserta humectantem atq; procul a celo pro-

culab Angelorum hominumq; consortio, in
solitudine sese recolligentem. Vti olim no-
uum fuit & admirabile, Deum tunc Isaiæ
præcipere, vt in plateas nudus procederet, &
pœnitentiam agat, cum populus Iudaicus
byllo purpuraq; superbiens incederet. *Vade
& solve saccum delumbis & calceamenta tua tolle
de pedibus tuis: & fecit sic vadens nudus & dis-
calceatus.*

Isaia 29.

Prodigij quoq; loco habitum fuit, Ieremiã,
tum cum Iudæi in conuiujs & epulis, festi-
que publicis celebritatem agerent, Dei iussu
prodeuntē & catenis grauatam per plateas
ingredientē videre: *Hæc dicit Dominus ad me,
fac tibi vincula & catenas & pones eas in collo
tuo* Lugubre etiam fuit, Deum, tum potissimū
cum iuuentus Ierosolymitana non nisi de fe-
stis ludicris tripudisq; loqueretur, audire E-
zechieli præcipientē vt in domum ingrede-
retur, parietem foderet seseq; ab hominum
turbis ad agendam pœnitentiam segregaret.

Jerem. 27.

Ezech. 8.

3. Reg. 8.

Nilul porro admirandum magis reperiri
queat, quã videre patrem illum æternum &
quidē iam cum mundus in delicijs dissoluitur,
& voluptates ambit Filium suum in so-
litudinem Palestinæ recludere, vt in eadem
ieiunet, plangat, & pœnitentiam agat. Vide-
mus igitur hic iam verum Eliam solitudinis
incolam sub densis arborum reclinatam
vmbis, peccataque populi lacrymis eluen-
tem. Videmus hic miserum Ismaelem filium
Agar Ægyptiæ, filium inquam hominis, non
fili sed fame, in vasta illa solitudine morien-
tem. Plus dicam: videmus hic filium prodigum
illum, quam relicta domo paterna in
regionem longinqua mundi scilicet, profl-
ctus, dissipauit substantiam suam viuendo
luxuriosè, & irretitus scilicet amoribus ani-
marum perditæ viuentium gratias suas ijs e-
largitus est, merita prodegit, sanguinem
effudit, vitam denique impendit, atque ho-
die præ fame in deserto Iudææ clamat. An
non hæc præclara sunt? sequitur: *Ductus est
Iesus in desertum.* Tu porro Spiritus S. Do-
mini mei conductor, an non & animam
meam in desertum conductes? vos vero Chri-
stiani, an non ducem vestrum sequemini
Seruorum & Principū David exemplo, qui
eum exutum throno & diademate, nudis
pedi-

Gen. 21.

pedib. & capite nudato, Ierosolymis profugum, per loca confragosa & abruptos scopulos serpentem secuti sunt eiusq; doloris locij existere.

Vos autem magni illius Dei serui videte hic principem & ducem vestrum, qui relicto regno caelesti gemens & plangens solitudinem incolit, & cum sequi tardabitis? ille poenitentiam agit, & vos eam facere negligetis? Ieiunat ille, poenitentiam agit, & vos eam facere negligetis? Ieiunat ille Quadragesimam, & vos eam imitari detrectabitis: oportet tamen, quare agite vnanimi oēs cōsensu desertum petite, omnes ad poenitentiam accingamini: seruiantiam pugni non nisi tuncionib. pectoris, oculi lacrymis, vox & lingua solis lamentis & planctui.

Lucan.
Exod. 14.

Bene & sapienter olim dixit poeta, *Exeat aula, Qui vult esse pius*: at hoc non sufficit. Equidem addo & dico: *Exeat in mundo qui vult esse pius*, & ad desertum velut ad asylum cōfugiat. Filij Israel tyrannidem Pharaonis euitantes in solitudinem velut ad securitatis praesidium, confugerunt. Elias, Iezabelis rabiem furoremq; declinans, in deserto delituit. Mulier illa Apocalypseos: quam sepriceps draco prosequabatur, vt se in tuto collocaret, desertum petiit. Non desunt profecto nobis exempla. Si igitur a Pharaone, id est, mundo: à Iezabele, id est, carne, & dracone, qui diabolus est, tueri animas nostras velimus, ad desertum confugiamus, ad desertum inquam poenitentiae. Merito itaque exclamat D. B. *Fu. ite de medio Babylonis, fugite, saluate animas vestras.* Et quare subneccit, *Periclitatur n. castitas in deliciis, humilitas in diuitiis, pietas in negotio, veritas in multiloquio, charitas in hoc nequam saeculo.* Egrediemini igitur, & mundum hunc derelinquite nisi harum virtutum perdendarum periculum subire velitis.

Bernard.
10. Epist.

IV. At audire mihi iam videorictus certaminis, video iam arma vibrari, gladios stringi, tubæ incipiunt perstreperere. Accedamus, & pugnam, ad secundam concionis partem progrediendo, spectemus, sedeamus arbitri, expectantes in quem victoria inclinatura sit, nunquam quidem huiusmodi me certamen vidisse vel audisse memini: licet non

ignorem atrociam aliquando duella tam in Gen. 10 mundo quam extra mundum extitisse. Vi- Iudith. 13. deo in caelis draconem cum Michaelae Ar- Esther. changelo decertantem: Euam cum serpente in paradiso terrestri: Iob cum Satana in medio Chaldaea: Iudith cum Holoferne sub mœnibus Bethuliae: Aman cum Mardochæo in Perside: at similis confictus aut certamen nullo vniquam tempore, & nusquam gentiū auditum est: cernas hic duos veteranos, duos peritissimos duces in aciem descendentes: quibus nulla insidiarum stratagematumq; pars est incognita, sed qui propter diuturnum vsū, rerum omnium experientiam habent. Ecce namq; tibi hic magnum Satanam, omnis mali fontem, cum omnis boni auctore Deo deprauiantem: cuius quidem duelli vmbra in monomachia illa Dauidis & Goliath expressam videbimus. Descendunt hic itaq; in certamen duo Principes, multis victoris, trophæisque vtriusque nobiles: hinc Verbum Dei, quod vniuersum orbem terrarum vniuersali cataclysmo perdidit & edomuit: quod roties ignem e caelo eiacularum est: quod vna de quatuordecim hominum millia igne incendioque absumpsit: quod omne robur exercitus Pharaonis, & principes eius in maris Rubri gurgite conclusit: quod vna nocte omnes Aegypti primogenitos vni die gladio interfecit: quod vno temporis momento Pentapolim, hoc est, Sodomam, Gomorrhā, & conterminas ciuitates, sulphure & flammis e caelo erumpentibus euertit: quod terra dehiscente, Core, Dathan, & Abiron viuos ad inferos, cum tabernaculis transfudit, ille denique descendit, de quo canitur: *Magnus Dominus & magna virtus eius & qui facit mirabilia magna solus.*

1. Reg. 7.

Gen. 7.

Num. 16.

Exod. 14.

Exod. 11.

Gen. 19.

Num. 16.

Illinc vero cernas prodeuntem Satanam, magnum illum bellatorē & veteranum, illum effrenatum & indomitum, angelum illum peruicacem, qui seditione olim in caelis excitata, plusquā tertiam Angelorum partem aduersus diuinā maiestatem cōmouit, & in partes suas traxit; illum inquam qui per draconem Apocalypseos, cauda tertiam stellarum caeli partem secum trahentem, significatur: qui primos mundi incolos in Pa-

Apoc. 12.

Gen. 3. radiso terrestri expugnauit, quibus expugnatis omnem eorum posteritatem eadem calamitate inuoluit: immanem illum tortorem, qui tam immitis in Iob virum sanctissimum exstitit; qui Dauidem adulterij & homicidij infandi reum constituit, atq; totum pœne regnum Iuda in extremum ideo discrimen comiecit; crudelem illum animarum ficarium & inuasorem qui septem Saræ matris interemit, qui tot innoxios infantes suadente Herode interfecit; qui Iudam ad desperationem, & ex desperatione ad laqueum coegit: qui Cam ad patricidium stimulauit: deniq; immanem illum tyrannum, qui plusquam quinis annorū millibus rotius mundi imperium tenuit: quo nullus est in mundo aut extra mundum confidentior, *qui* (vt ait Iob, *factus est vt ne nimen timeret*, cum quo si Herculem comparemus, Thersites videbitur; si gigantem, pygmæus; si rudentem, funiculus.

Audiuistis pugiles & bellatores, audite iam verbera, ictus, & stratagemata. Eone procedes audaciæ, improbe Satan, eone impudentiæ, aut insolentiæ, vt cum Deo tuo decertare præsumas? anne oblitus es prioris tuæ conspirationis; quam tibi illa infeliciter successerit? Percellor, & horrore sanguinem sentio congelascere, cum te in Deum meum arma video stringentē. Si tantum in Deum audeas, quid in nos miseras creaturas non audebis? Sed nihil ō sanguinolenta bestia intactum relinquis, vbiq; incendiū excitas, omnia turbis & tumultibus mifces: aduersus Angelos in cælo, homines in paradiso, Dauidem in regno, Iudam in Apostolatu, & hodierna die aduersus Iesum Christum in deserto insurgis. Hæc quidem hætenus: videamus modo verbera.

Prima tentatio diaboli aduersus Christum.

Primus, quem sceleratus ille ficarius inatigit ictus, procedit a gula, *Si filius Dei es, dic vt lapides isti panes fiant*, perinde ac si hoc cum argumento fuisset aggressus: Quid hic in deserto tēpus perdis? Omnis de te Iudæa loquitur, vita tua supra humanam quid continere videtur, omnes te filium Dei arbitrantur; & ipse, consideratis operibus quæ facis, non omnino ab hac opinione abhorreo: quam si penitus in me cupias confirma-

ri, signum aliquod exhibe, quod humanam potentiam transcendit; dic se. vt lapides isti panes fiant. Si filius Dei es; similis ei es potentia, & par illi essentia, ac proinde omnia operari potes; *dic ergo vt lapides isti panes fiant.* Meminerat hoc se olim gladio Adamū iugulasse; atq; hac quoq; fraude Esau in castes suos attraxisse; adeo vt primogenita sua vendiderit; haud dissimili etiam ictu diuitem epulonem ad terram prostrauisse.

Sed hic operam & oleum perdis Satan, *Luce. 16.* frustra hac via conaris irrumperere: non enim Secunda inuenisti huc gulosum illum Adam; ille qui tentatio perdem comedendo nos perdidit, hic vero te ambiuonando nos saluos faciet. Muta locum & nemi arma; ad secundum ictum descende, admouet itaq; iam balistam ambitionis & cupiditatis; & sustollens eum in montem excelsum, omnia illi regna mundi & gloriam eorum ostentat, atque his eum verbis affatus est: Contemplantur quatuor mundi plagas; ecce tibi hic Orientem; illic vide Occidentem, hinc Meridiem, illinc vero Septentrionem. An non vniuersam hanc mundi machinam in duobus polis vides circumfertur, hic quidem Arcticum, apud Antipodes reperire est Antarcticum. Quatuor constat mundus partibus, Asia, Africa, Europa, & America: an non cernis etiam quatuor potentes Monarchias, Græcorum primam, in qua Philippi & Alexandri Macedones dominati sunt: secundam Persarum, quæ Reges habuit Cyros, Xerxes, Artaxerxes, Darios: tertiam Assyriorum, in qua imperarunt Nini, Nabuchodonosores: & Balthasari: vltimam vero Romanorum, suos iactantem Cæsares, Augustos & Tiberios? hæc omnia mea sunt, hæc ad meum imperium contemiscunt: ego vtrumque hemispharium nutu meo percello, & *Hæc omnia tibi dabo*, si me Regem & superiorem tuum velis agnoscere: & totam hanc tibi mundi machinam daturum me polliceor, *si cadens adoraueris me.* Ecquæ nam illa tua est impudēs audacia & nefanda arrogancia? tene mundi tibi imperium assumere? *Domini est terra & plenitudo eius, Psal. 82.* tua sunt tartara, tu ianitor aulae Plutoniæ, tu custos infernalis nigredinis. *Hæc omnia dabo tibi*, quasi vero. Considera hic versutias & frau-

Aquila te-
studinem
in aera sub-
leuat, vt
pellea eam
ad rupes
collidat.

Claud. in
Ruffino.

Esbb. 7.

Refert Plut.
in Thef.

Tertia dia-
bolitenta-
tio.

& fraudes Satanæ, Christiane superbiens, quib. te conatur irretire: vide montes in quos te subleuat, & quibus mundi tibi potentiam ostendit, vt quando ei visum fuerit deorsum te præcipitet ac deturbet. Quemadmodum enim Aquila, si quando testudinem rapuerit, vnguibus eam comprehendens in aera librat, vt testam deiectam ad rupem collidat: ad eundem modum Satan, qui verus gypsus est, & ad prædam natus, superbos & atrogantes in altum sustollit, vt tanto deinde grauiore casu ad fortunæ petram deiectos collidat, vt optime olim Poeta cecinerit: *tolluntur in altum,*

Vt lapsu grauiore ruant.

Non errauero si te, ô ambitio, saxum illud Tarpeium esse dixero, è quo Romæ fontes & rei præcipitabantur: tu sc. es rupes in medio mundi sita, è cuius vertice diabolus superbiens animas deorsum jacit. Cum mecum ipse patibulum illud petendo, in quo superbus Aman vitam infami laqueo finiuit, veram mihi videre videor ambitionis figurâ: in qua ambitione, veluti in patibulo, superbi magna cum infamia expirant. Refert Plutarchus historiam, quæ huic rei optime quadra- bit: Theſeus regno exutus, cum se ad Regem Lycomedem, ad impetrandum pro regni recuperatione auxilium contulisset; in excelsum à perfido Rege omnes regni sui prouincias ei ostentaturo ducitur montem, è quo deturbatus vitam miserrime finiuit. Idem penitus tecum agit diabolus, ô superbe, cum ad eum tamquam ad amicum confugis; nam quando eum tibi propitium putas, & votis tuis, ad turres & montes ambitionis te eleuâdo, ex animo annuere, tum te seorsum deijcit, & extremam animæ perniciem adfert. O furia! ô Megæra! nihil inde efficies, incal- sum laboras, nec ideo aduersarium tuum expugnaveris.

Consideremus jam extremum insultum, & maximum impetum; cum enim iam videret se nec ambitione nec gula effringere aut aditum patefacere potuisse, validam illam & fortissimam superbiæ balistam in manus sumit, & aiunt: *Mitte te deorsum si filius Dei es: nã Angelis suis mandauit de te, vt custodiant te in omnibus viis tuis.* O quot perdidisti animas,

superbia? Angelos cælo, homines paradiso voluptatis, Amanum aula Regis Assueri exegisti: & filium etiam Dei audes inuadere dicens, *Mitte te deorsum.* Quid est cruenta bestia? quænam, inquam, illa tua dementia est? an non satis tibi descendisse & humiliasse se Saluator videtur? Nunquid à summo cælo egressio eius? Insignis profecto descensus, è cælo namque descendit in terram, è terra in præsepium & inde in desertum, an non profunde satis est descendisse? videbis adhuc eum descendentem, & humiliantem se vsq; ad crucem, è cruce deinde ad mortem, è morte ad sepulchrum, è sepulchro descendentem ad inferos: hic centrum terræ est, ulterius non datur descendere.

Meministiſne Auditores, quid olim in gratiam Ezechia Regis sol fecerit? recessit nimirum rectorum decem gradibus, & rediit vmbra per lineas quibus iam descenderat in horologio. Ecce idem hodie hic contingere videmus: cernas hic solem illum iustitiæ in humanæ naturæ, quæ agra decumbit, gratiam decem gradibus retrocedentem: nimirum infra ipsos Seraphinos, Cherubinos, & Thronos, ecce tibi tres gradus: infra Virtutes, Principatus, & Potestates, ecce lex: infra Dominationes, Archangelos, denique infra ipsos Angelos: ecce tibi nouem: Et deinde *homo factus est.* an non hic decem gradus enumerantur? Hinc cecinit olim Regius ille vates: *Minuisti eum paulo minus ab Angelis.* An non igitur profunde satis descensum est? Audiuitis iam auditores cruentum & sanguinolentum hoc duellum, vidistis pugiles & bel- latores, vidistis etiam cruentos illos ictus, quibus grauiores Tartarus non valet infligere. Dubitabat quippe vicarius ille de arcano incarnationis mysterio quod in trib. naturis in vna tamen persona subsistentibus perfectum erat: hinc etiam tribus tentaminibus eum euertere conatus est: per gulam impetijt corpus: per ambitionem; animam: per vanam gloriam, diuinitatem. Sunt hæc namq; tres fontes, vnde omne in hunc mundum malum deriuatur. Nam quemadmodum Physici tria esse rerum naturalium principia docent, vnde omnia efformantur, materiam, formam, & priuationem: ita quoq; dicendum est, à tri-

Esbb. 7.

Psal. 18.

4. Reg. 10.

Psal. 8.

plici radice, ambitione, sc. gula & superbia, omnia peccata pullulascere & germinare, atque in hunc modum etiam Ioannes Apost.

1. IOAN. 2.

scripsit: *Omne quod est in mundo aut est concupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ.*

Tres cælorum motus cælestium motum: triplici namque illi motu cum anima comparati. *motus raptus* appellatur; & tertio *Trepidatio*. Ad eundem quoque modum anima nostra mouetur & agitur; primo ambitione, quæ est instar motus violenti, quæ illam ab Oriente gratiæ ad Occidentem vsque; peccati subito pellit, trahit, & quodammodo inuitam rapit: mouetur deinde à superbia, quæ est quasi motus naturalis communis omnibus, per quam ab occasu humilitatis ad ortum vanæ gloriæ repellimur & retrahimur: tertius vero motus est Trepidationis & concussionis; gulosis & vinosis proprius.

Procedamus longius & rem penitus enucleemus. Ferox ille Ioab tribus hastis cor Absalonis ex quercu pendente traiecit: per quæ sanguinolentus ille sicarius, & homicida ab initio, Ioab scilicet ille tartareus, Satan significari videtur; qui nimirum pernicaces illos peccatores ex sterili huius mundi quercu pendentes contemplatus, tribus letalibus passionibus, non secus ac tribus hastis venenatis, cor & animam eorum transigit.

Verum enim vero valida huic trium balistarum oppugnationi, longe validius & fortius trium virtutum propugnaculum Iesus Christus opponit: aduersus gulam jeiunium dirigit, humilitatem contra superbiã, & paupertatem ex aduerso ambitionis collocat: & tribus hisce lapillis Dauid noster Goliath ad terram prostermit; expectans, donec eum in monte Caluarie crucis sue pedo, & quinque vulnerum saxis, penitus debellet & regno exuat.

Sumito igitur animos plebs Christiana; & vide Iesum, caput omnium nostrorum, victoriam referentem, vide hic inimicum debellatum, Philisthæum ad terram prostratum, Holofernem capite truncatum, omnes in libertatem assertos, vincula captiuitatis contrita. Iam superbus ille Aman, qui aduersus mise-

rum Mardocheum conspirauerat, suspensus in patibulo, & magnus ille Rex Assuerus decretum quod de omnibus nobis morte dirisissima afficiendis & penitus delendis tulerat, jam aboleuit.

Quamobrem agite, animæ fideles, depnite iam omnem, si quam formidinem habuistis; & tanto maiori jam gaudio, tartareum illum draconem prostratum videntes exultate quanta prius formidine, illum aduersus Dei filium arma mouentem cernentes, estis concussi. Dispicite porro stratagemata & insidias belli huius: videte quomodo Satan ad nos oppugnandos templorum pinnacula montium cacumina, & omnia loca eminentiora semper sibi deligat, quo tanto nos inde commodius & maiori opportunitate oppugnet: Christus vero redemptor noster valles, deserta, astra & solitudinem ad sese defendendum querat. Tantum enim nobis hæc loca opportunitatis, quantum alia discriminis afferre solent. Communitate vos igitur in solitudine, abscondite vos in cauernis, locisque desertis, denique pœnitentiam, si victoriam consequi velitis, instanter agite. Renuntiate ambitioni, resistite gulæ, fugite vanam gloriã, sanctificate jejunia, & hisce armis pugnantes victoriam proculdubio consequemini.

Tu autem Iesu Christe victor, & redemptor noster fili Dei vnigenite, qui nostri ergo hodierna die certamen subiisti, atque inimicum nostrum deuictum longius ablegasti; suppedita nobis animos, elargire robor & fortitudinem, vt ad tui exemplum nos in hoc prælio geramus, te scilicet in deserto sequamur; & sanctum Quadragesimæ jeiunium, te præeunte, frendente scilicet Sathana, & conatibus nostris aduersante, obseruemus; nequaquam enim intactos ille nos reliquet. Si enim tibi bellum mouere non timuerit, nos proculdubio non præteribit, aut immunes quiete frui permittet. Parat ille quidem arma, tot tela in nos exacuit, tantis nos ille viribus aggredi conatur: at tu gratiam & robur subministra, vt nostris illum jeiunijs, nostræ carnis emacerationibus nostraque pœnitentia, ad tui exemplum, prosterne & debellare valeamus, atque tibi omnem victoriæ laudem & gloriã adscribentes, fideliter

fidelius in hoc mundo nomini tuo obsequiū prestemus, expectantes hic interim donec in altera te vita laudate contingat. Amen.

FERIA II. POST DOMIN. I.
QVADRAGESIMÆ.

Partitio.

- I. De triduo Dei ac nostro.
- II. De horrore & furore iudicii extremi, manuumque Dei.
- III. De ipso iudicio.
- IV. De Iudice.
- V. De his, qui erunt iudicandi.

Cum venerit Filius hominis in maiestate sua,
& omnes Angeli eius cum eo. Matt. 25.

FIGURA.

Eph. 3.

Magna quidem omnium Iudæorum fuit consternatio, & tremor, quando Amanum primum Regis Assueri purpuratum licentiam à Rege impetrasse inaudiuere, qua omnes, quotquot per vniuersas regni provincias dispersi erant, Iudæos a puero vsque ad senem, paruulos simul & mulieres, à minimo vsq; ad maximum, occideret & deleteret. At maior sane vniuersalis Ecclesiæ est consternatio, cum hodierna die Iesum Christum, omnium principum maximum, & primū cælorum Satrapam, à Patre æterno totius mundi potestatem videri accepisse. *Cum venerit filius hominis in maiestate sua, ecce magnum principem: tunc congregabuntur ante eum omnes gentes: ecce potestatem actionis intentanda: O tristem & lugubrem nuntium! 6 dies vere formidabiles! Ut autem furorem iudicis huius, & iudicij illius terrorem digne queam explicare, prociadamus in genua coram gloriosa Virgine Maria, & eam salutatione qua Angeli tandem salutare confueverunt, salutemus.*

A V E M A R I A.

- I. Ferunt magnum illum Tamberlanem, omnium quos Scythæ & Turcæ vnquam habuere, regem crudelissimum & immanissimum.

in obsidione urbium primo die alba Immanitas tentoria explicare consueuisse: quo obsessi Tamberlanis sibi ianuam, si eadem die victoris in obsidione sese dedissent, patere intelligerent. dedit urbibus. Postera autem die animum vna cum tentoriis commutare solitum, & pro albis nigra extendisse: vt hinc inclusi cognoscerent, nisi se suaque omnia traderent, mortem certissimam imminere, at tertia omnia rubicunda in castris & sanguinei coloris fuisse, vt hoc signum esset obsessis, nullum misericordiæ aut clementiæ locum relictum, at omnia ferro igni euertenda.

Verum relicta hac Barbari crudelitate, quis scit, an tyrannico hoc stratagemate indicare voluerit Deus, diuina illa & admirabilia stratagemata, quibus ipse nobiscum vteretur? His enim modis & stratagematis ad animas nostras rebelles & effrenas expugnandas vteris, ô Princeps æternæ. Tres namq; dies concedis: quarum prima, qua animas nostras obsides, id est, ipso natiuitatis initio, alba omnia demonstras, clementiam reseras, & Sacramentorum omnium thesaurus & gratiarum archiuua recludis. Secunda vero, id est, ipsa mortis die, signa doloris explicatur, terrores congeruntur, & certamina cõstipantur: semper tamen misericordiæ locus patet. Verum tertia, id est, ipsa iudicij die: omnia cruenta, omnia rubicunda sunt sanguine: rigor vndique, furor vbiq; & iustitia; misericordia autem & clementia penitus exulant.

Refert Ludouicus Granatenis primum & Religiosus sanctæ vitæ monachum, toto vitæ tempore nullum alium librum legisse, quam quendam trium foliorum, quem ipse sibi consecerat; quorum primum totum erat candidum, secundum nigrum, & tertium rubrum. Primum representabat ei pulchritudinem beatitudinis æternæ; alterum, terrorem & horrorem mortis; tertium, rigorem & seueritatem iudicij. & cum totum vitæ suæ tempus huic vni studio impendisset, vix tamen hæc potuit comprehendere. Hic liber est, Auditores, qui nobis hodie euoluendus est, hæc sunt folia quæ hodierna lectione percurrenda sunt, ac præsertim folium extremi iudicij: h. e. Alphabetum, quod Dauid Propheta toties se legit